

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" novembra numurā 2
- Lauku atbalsta dienestu turpmāk vadīs Andris Grundulis 2
- Minimālā darba alga 2025. gadā – 740 EUR 4
- Pasniegti apbalvojumi nozares speciālistiem 4
- Konkurētspējai lauksaimniecībā – daudzgadu konsultācijas 5
- Var pieteikties jaunu risinājumu īstenošanai 5
- Dažādu starpkultūru maisījumu salīdzinājums 6
- Mikroorganismi smilt-sērskāņu mēslošanas sistēmā 8
- Uzticīgs piena lopkopībai 10
- Eglīte nākotnei ... 12
- Jāinformē par iepriekšējā gadā veikto mežsaimniecisko darbību 12
- Meža un meža zemes kadastrālo novērtējumu var saņemt elektroniski 12
- Novērtēti ES valstu stratēģiskie plāni .. 13
- ES lauksaimniecības komisārs būs Kristofs Hansens 13
- Lauksaimniecības produkcijas izlaidei – 1,5% samazinājums 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2025. gada janvārī 14
- No hobija par putnu zoo 15

AKTUALITĀTES

ATSKATS UZ AIZVADĪTO SEZONU UN NĀKOTNES PLĀNOŠANA AR MANS LAUKS

Gada beigas ir nozīmīgs periods lauksaimniekiem: viena aktīva darba sezona ir noslēgusies, un ir laiks apkopot aizvadītās sezonas rezultātus, lai ar pārdomātu pieeju gatavotos nākamajai. Šajā periodā lauksaimniekiem ir svarīgi izvērtēt paveikto, kā arī izveidot nākotnes plānus, kas palīdzēs optimizēt ražošanas procesu un uzlabot saimniecības produktivitāti.

Šis raksts ir pirmais sērijā, kas veltīta lauku saimniecību pārvaldības sistēmas *Mans Lauks* www.manslauks.lv iespējām un praktiskiem ieteikumiem, kā izmantot šo sistēmu, lai sasniegtu veiksmīgākus rezultātus. Apskatīsim, kā *Mans Lauks* palīdz gan pārskatīt iepriekšējo sezonu, gan plānot nākamo, sākot ar lauku vēstures veidošanu un līdz pat mēslošanas plāna sagatavošanai.

Lauku vēstures veidošana

Viens no svarīgākajiem soļiem pēc sezonas noslēguma ir sistemātiski apkopot katra lauka vēsturi. Tas ietver informāciju par izsēto sēklu, ražas daudzumu, izmantotajiem mēslošanas līdzekļiem un augu aizsardzības līdzekļiem, kā arī citiem būtiskiem aspektiem, kas ietekmēja ražas kvalitāti un daudzumu. Šī informācija ir vērtīga, jo palīdz izprast katra lauka specifiku un atsevišķo faktoru ietekmi uz ražību.

Lai lauku vēsturi varētu sagatavot, saimniecībai ir jāsāk ar lauku saraksta veidošanu sadaļā "Lauki un darbi". Sistēmā *Mans Lauks* to var izdarīt pavisam ērti – importējot lauku sarakstu no LAD EPS sistēmas ar pāris klikšķu palīdzību. Importējot laukus, par tiem ielāsies visa informācija – lauka numurs, bloka numurs, nosaukums, kultūraugs, un kartē attēlosies arī lauka atrašanās vieta un robežas.

Ja nepieciešams, lauku sarakstu var manuāli papildināt, pievienojot LAD nepieteiktus laukus.

Kad lauku saraksts izveidots, pēc tam ērti var reģistrēt darbus katram laukam. Var reģistrēt gan paveiktos darbus, tādējādi veidojot Lauku vēsturi, gan reģistrēt plānotos darbus – saplānojot: kas, kur, kad un kam ir jāveic. Darbus var reģistrēt katram laukam atsevišķi vai, ērti filtrējot laukus, savadīt darbus uzreiz vairākiem laukiem, ietaupot laiku. Praktisks ieteikums – ja pēc konkrēta darba veikšanas atrodaties vietā, kur ir interneta pārklājums, darbu ievadei un nepieciešamās informācijas piefiksēšanai varat izmantot viedtālruni, un sadaļā "Lauki un darbi" ievadīt aktuālos datus, tādējādi sezonas noslēgumā nebūs otrreiz no pierakstu bločiņiem un veiktajām piezīmēm visi dati jāpārveda lauku vēsturē.

► 3. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" NOVEMBRA NUMURĀ

Žurnāla novembra izdevumā lasiet jaunākās Eiropas Komisijas ekonomistu prognozes lauksaimniecības preču tirgiem. Vispārējā makroekonomika un pārtikas cenu tendences liecina par varbūtēju pieprasījuma uzlabošanos pēc lauksaimniecības un pārtikas produktiem lielākajā daļā nozaru. Tomēr nākotne joprojām ir pakļauta lielai nenoteiktībai, kas saistīta ar laikapstākļiem, ģeopolitiskiem konfliktiem un dzīvnieku un augu slimībām. Tā teikts 2024. gada rudens īstermiņa perspektīvas ziņojumā.

Kā ar kooperatīva "Straupe" stipro aizmuguri un lopkopības konsultantu noderīgo padomu savu piensaimniecību attīsta SIA "Vienotnes" valdes priekšsēdētājs Normunds Ruķis, lasiet saimnieku pieredzes rubrikā.

Grāmatvedības rubrikā LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja Linda Puriņa skaidro jaunumus gada pārskata likumā.

Par Zviedrijas piensaimniecību pieeju antimikrobiālās rezistences apkarošanā raksta LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta. Turpat arī raksts par to, vai un cik daudz liellopu barībā izmantojami kartupeļi.

Piensaimniekiem noderēs arī lopkopības konsultantes Antras Gražules aktuālās atziņas par E vitamīnu.

Saimnieku pieredzes rubrikā – stāsts par Kristapa Liberta saimniekošanu Indrānu pagasta "Kalniņu mājās", kur audzē *Hereford* šķirnes gaļas liellopus. Vēl viens Kristapa biznesa virziens – hidrosējas pakalpojums.

Gaļas liellopu audzētājiem noderēs raksts par demonstrējuma rezultātiem, kurā tika vērtēta genomu vērtējamo pazīmju ietekme uz pēcnācēju attīstību.

Vēl viens saimnieku pieredzes stāsts vēsta par cūkaudzētāju piektajā paaudzē, Bauskas novada Gailišu pagasta "Jaunsenču" saimnieku Edgaru Krastiņu.

Par situāciju aitu saimniecībās un to iespējām pasargāt ganāmpulkus no plēsējiem raksta Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas speciāliste Dina Avotiņa.

Kazkopības nozarē ienāk pasaules prakse – žurnālā raksts par Latvijas Kazkopības biedrības mērķtiecīgo darbu, kas veltīts saimnieku izglītošanai kazu mākslīgajā apsēklošanā.

Desmit padomus vistkopjiem ziemas periodam sniedz Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas pārstāve Anna Ērliha.

Zirgu rubrikā iepazīstinām ar jauno zirgaudzētāju Diānu Pelšu, kuras audzētais kumeļš, ērzelītis *Only Classy* uzvarēja otrajā Latvijas kumeļu skatē.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2025_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

LAUKU ATBALSTA DIENESTU TURPMĀK VADĪS ANDRIS GRUNDULIS

Valdība apstiprinājusi Lauku atbalsta dienesta (LAD) direktora vietnieka Andra Grunduļa pārceļšanu LAD direktora amatā no 2024. gada 26. novembra.

Zemkopības ministrs Armands Krauze: "Lauku atbalsta dienesta direktora amatā ir vajadzīgs augsti kvalificēts vadītājs ar darba pieredzi valsts pārvaldē, kā arī ar profesionālo pieredzi darbā ar Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem, fondiem un projektiem. Tāpat nepieciešama pieredze stratēģijas plānošanas dokumentu izstrādē, lēmumu īstenošanas organizēšanā, nozares stratēģisko mērķu noteikšanā, sarežģītu un mainīgu pro-

cesu vadīšanā, kā arī jāprot saprasties ar personālu. Esmu izvērtējis Andra Grunduļa izglītību, pieredzi valsts pārvaldē un profesionālo pieredzi dienestā, un uzskatu, ka viņa kļūšana par LAD direktoru nodrošinās labu pārvaldību dienestam arī turpmāk. Vēlu veiksmi un ceru uz labu sadarbību!"

Andris Grundulis darbu LAD sācis 2002. gadā kā Atbalsta departamenta Lauksaimniecības daļas vecākais referents un pēc nepilna gada paaugstināts par daļas vadītāja vietnieku. Vēl pēc gada kļuvis par LAD Atbalsta departamenta direktora vietnieku. Sākoties 2007. gadam, Andris Grundulis iecelts par Zivsaimniecības un valsts atbalsta departamenta direktora vietnieku, tā

paša gada aprīlī kļuvis par Zivsaimniecības un valsts atbalsta departamenta direktoru, bet 2013. gada janvārī – par Lauksaimniecības un lauku attīstības departamenta direktoru un vadījis departamentu gandrīz sešus gadus. Kopš 2019. gada decembra līdz šim laikam Andris Grundulis bijis LAD direktora vietnieks.

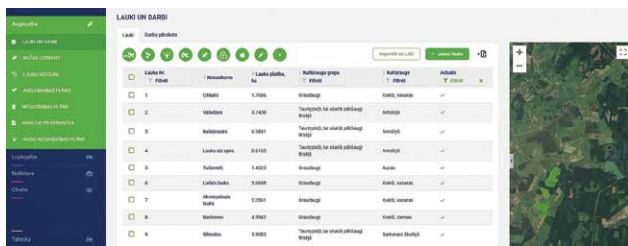
Līdzšinējais LAD direktors Ģirts Krūmiņš kopš 2024. gada 15. augusta ir Zemkopības ministrijas valsts sekretārs.

Plašāka informācija par Ministru kabineta rīkojumu atrodama MK tīmekļvietnē – "Par Andra Grunduļa pārceļšanu". Oficiālā publikācija būs izlasāma izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

Pēc ZM informācijas

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Lauku saraksts sadaļā "Lauki un darbi"

A	B	C	D	E	F	G
Kultūraugs	Produkta veids	Šķirne	Kopā plantāb. ha	Kopā raža	Mērvienība	Vidējā ražība
Auzas	Graudi	Auzas "Šķirne A"	10,4194	23645	kg	2173,33
		Auzas "Šķirne B"	7,8394	15678,8	kg	2000,00
		Auzas "Šķirne B"	2,5800	6966	kg	2700,00
Kvieši, ziemas	Graudi	Kvieši ziemas "Šķirne C"	87,26	492373	kg	1828,421
		Kvieši ziemas "Šķirne D"	25,56	148248	kg	5800,00
		Kvieši ziemas "Šķirne E"	29,55	144795	kg	4900,00
		Kvieši ziemas "Šķirne E"	92,15	199330	kg	6200,00
Kvieši, vasaras	Graudi	Kvieši vasaras "Šķirne F"	43,4191	200630,345	kg	4620,785
		Kvieši vasaras "Šķirne G"	22,154	76263,6	kg	4200,00
		Kvieši vasaras "Šķirne G"	22,154	115200,8	kg	5200,00
		Kvieši vasaras "Šķirne H"	3,1071	9165,945	kg	2950,00

Ražas uzskaites pārskata piemērs sistēmā Mans Lauks

25 "ABO"		LAUKA DATI		AUGŠĒNAS ANALĪZES	
mg nr. 1234567890					
Lauka nr.	1	Gras. sastāvs		Smiltsmāns	
Lauka nosaukums	Ošāki	Org.v.%	5		
Bioloģ. Nr.	12345-12345	Augsnes pH KCl	6,8		
Plantāb. ha	1,7686	P ₂ O ₅	82		
Kultūraugs	Kvieši, vasaras	K ₂ O	200		
Šķirne	"G"	Cits			
Pricklāpņi	Lauku pupas				
Pašļa					

SĒJAS PROCESI						
Datums	Darba process	Deva uz ha	Kultūraugs	Šķirne	Iegūtais produkts	Raža uz 1 ha
04.04.2024	Kultivācija					
08.04.2024	Minerālmēsļu uzklāšana					
08.04.2024	Sēšana	220 kg	Kvieši, vasaras	"G"	Graudi	51
05.05.2024	Minerālmēsļu uzklāšana					
15.05.2024	Smidzināšana					
20.05.2024	Smidzināšana					
14.08.2024	Kūšana					
15.09.2024	Aršana					

RĪSU AIZSARDZĪBA					
Datums	AAL veids	Nosaukums	Deva uz ha	Augu atbūšanās	Lietotais līdzeklis
15.05.2024	Herbīds	"C"	0,42 l		Diflīgānu nesējs
20.06.2024	Fungīds	"Z"	0,21		lapu drošībasinsekticīds

Lauku vēstures lejupielādes piemērs sistēmā Mans Lauks

◀ 1. lpp.

Noliktava

Noliktavai ir būtiska nozīme, lai saimnieki varētu nodrošināt efektīvu resursu pārvaldību un izmaksu optimizāciju, tāpēc Noliktavas sadaļa izveidota arī sistēmā *Mans Lauks* un tā ir cieši saistīta ar Augkopības sadaļu. Precīza krājumu uzskaitē sistēmā *Mans Lauks* nodrošina, ka reāllaikā pieejama informācija par sēklām, mēslojumiem, augu aizsardzības līdzekļiem, lopbarībām un citām materiālām vērtībām, kas savukārt var palīdzēt saimniekam izsekot, kur paliek iegādātie un saražotie krājumi, kā arī plānot resursu iegādes.

Mans Lauks noliktavā iespējams reģistrēt: iepirkšanas, pārdošanas, saražošanas, izlietošanas, pārstrādes, pašpatērišanas un pārvietošanas darījumus. Lai varētu izveidot korektu lauku vēsturi un reģistrēt sēšanas, mēslojuma izklādes un smidzināšanas darbus sadaļā "Lauki un darbi", svarīgi pārliecināties, ka pirms tam Noliktavā ir iereģistrēti sēklas, mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu krājumi. Pievienojot minētos augkopības darbus un norādot tajos patērētos resursus, arī Noliktavā šo resursu patēriņš automātiski atspoguļosies.

Ja regulāri tiek reģistrēti aktuālie augkopības darbi un darījumi Noliktavā, tad jebkurā brīdī var apskatīt pārskatu par krājumu atlikumiem un vajadzības gadījumā veikt inventarizāciju un/vai sagatavot atskaites.

Ražas uzskaitē

Ražas uzskaitē ir izveidota atsevišķa sadaļa, lai varētu nodrošināt detalizētu ražas uzskaiti un iegūt skaidru priekšstatu par iegūto ražu. Dodoties uz *Mans Lauks* sistēmas sadaļu "Ražas

uzskaite", varēsiet ievadīt informāciju par iegūto produkciju – graudiem, dārzeņiem, augļiem, ogām vai lopbarību. Pēc ražas ievades, varēsiet no sistēmas lejupielādēt vidējo ražību aprēķinus, kas ļaus analizēt katra lauka, kultūrauga, šķirnes un produkcijas veida produktivitāti un tādejādi izvērtēt iepriekšējās sezonās veiktos darbus, noteikt, kuras agrotehniskās metodes un kultūraugi sniedz vislielāko atdevi. Šāds aprēķins var arī noderēt, kad jāsagatavo atskaites institūcijām par iegūto ražu un vidējām ražībām, kā arī veidojot attīstības plānus un projektus.

Kad sezonā veiktie darbi ir reģistrēti sadaļā "Lauki un darbi", kā arī ievadīta iegūtā raža, lai iegūtu lauku vēsturi, jānodas uz sadaļu "Lauku vēsture". Tajā var apskatīt sagatavoto lauku vēsturi katram laukam, kā arī lejupielādēt un vajadzības gadījumā izdrukāt lauku vēsturi žurnāla formā. Lauku vēsturi sistēmā *Mans Lauks* var uzkrāt pa sezonām. Līdz ar to var ērti jebkurā laikā un vietā paskatīties konkrētā lauka augseku pa gadiem, veiktos darbus, vai vajadzības gadījumā parādīt lauku vēsturi uzraugošo institūciju pārstāvjiem.

Ja pašam saimniekiem kādu iemeslu dēļ nav laika vai vēlēšanās pildīt lauku vēsturi, savas saimniecības profilam sistēmā *Mans Lauks* pavisam viegli var pievienot papildus lietotājus – darbiniekus un/vai konsultantu, kas var palīdzēt lauku vēstures aizpildīšanā vai citu darbu veikšanā. Tikai pats saimnieks var deleģēt konkrētas tiesības konkrētiem darbiniekiem/konsultantiem.

Ieguvumi, sagatavojot Lauku vēsturi sistēmā

Ir vairāki ieguvumi, veidojot lauku vēsturi, izmantojot lauku saimniecību pārvaldības sistēmu *Mans Lauks*:

- Tikai saimnieks nosaka, vai un kam nosūtīt savas saimniecības lauku vēsturi – datus bez saimnieka atļaujas nevar apskatīt neviena uzraugošā institūcija.
- Ērti, jebkurā laikā un vietā (ja ir interneta pieslēgums) saimnieks un viņa darbinieki/konsultanti var piekļūt saimniecības Lauku vēsturei un papildināt to, koriģēt, izdrukāt u. tml.
- No sagatavotās lauku vēstures var ērti un ātri sagatavot Augu aizsardzības līdzekļu, minerālmēsļu un kūstmēsļu uzskaites žurnālus – lejupielādēt, izdrukāt (ja nepieciešams) un parādīt uzraugošām institūcijām. Dati vairs nebūs dubultā jāievada gan lauku vēsturē, gan minētajos žurnālos.
- Ja nepieciešams sagatavot Ekoshēmu atskaites, tad, par pamatu izmantojot lauku vēsturi, to varēs ērti izdarīt sistēmā *Mans Lauks*.

Noslēgumā

Nākamajos rakstos pastāstīsim par citām iespējām sistēmā *Mans Lauks* (augu maiņas plāna, mēslošanas plāna, AAL žurnāla veidošana u. c. sadaļām).

Sistēma *Mans Lauks* izveidota projekta Nr. 18-00-A01612-000018 "Lauku saimniecību pārvaldības elektroniskās sistēmas izveide" ietvaros. Tā ir radīta Latvijā un pieejama lietošanā bez maksas. Vairāk informācijas pieejams: www.manslauks.lv, kā arī *Facebook*, meklējot: *MansLauks*. Ja nepieciešams atbalsts lietošanā, skatiet lietošanas instrukciju vai arī sazinieties ar klientu atbalstu: info@manslauks.lv, tālr. 25721822.

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

MINIMĀLĀ DARBA ALGA 2025. GADĀ – 740 EUR

zdarīti grozījumi MK noteikumos Nr. 656 “Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu”, kas nosaka, ka no 2025. gada minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros ir 740 eiro.

Minimālās mēnešalgas apmēra izmaiņas nozīmē arī to, ka no nākamā gada pieaug VSAOI iemaksu objekts pašnodarbinātajām personām.

Izmaiņas ziņu sniegšanā par darba ņēmējiem

Pieņemti grozījumi MK noteikumos Nr. 827 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli”.

Būtiskākās izmaiņas:

- darba devēja ziņojumā jāatzīmē algas saņēmēja ienākumu izmaksas veids, ja tas notiek skaidrā naudā. Sākot ar 2025. gada 1. jūliju, darba devēja ikmēneša ziņojumā būs jāizdara atzīme par katru no darbiniekiem, kuram darba samaksa izmaksāta skaidrā naudā;

- ziņas par darba ņēmējiem papildinātas ar jaunu kodu (57 un 58) darba ņēmējiem, kuriem ir piešķirts aprūpētāja atvaļinājums. Aprūpētāja atvaļinājumu nopietni slima tuvinieka aprūpei piešķir saskaņā ar Darba likumu un tas ir bezalgas atvaļinājums. Aprūpētāja atvaļinājums vienā kalendārajā gadā ir piecas darba dienas.

E-rēķini no 2025. gada

2024. gada 31. oktobrī tika pieņemti būtiski grozījumi “Grāmatvedības likumā”. Likumā lietotajos terminos jaunā redakcijā ir izteikta strukturēta elektroniskā rēķina definīcija. Strukturēts elektroniskais rēķins ir rēķins, kurš sagatavots, nosūtīts un saņemts strukturētā elektroniskā formātā, kas ļauj to automātiski un elektroniski apstrādāt, un kurš atbilst Eiropas Savienības standartam LVS EN 16931-1:2017 “Elektroniskie rēķini. 1. daļa. Elektronisko rēķinu pamatelementu semantisko datu modelis”, un kuru uzņēmums izraksta atbilstoši tehniskajai specifikācijai LVS CEN/TS 16931-2:2017 “Elektroniskie rēķini. 2. daļa: Standartam EN 16931-1 atbilstošo sintakšu saraksts”.

Likums papildināts, nosakot, ka at-

taisnojuma dokumentu, kuru uzņēmums izsniedz citam Latvijas Republikā reģistrētam uzņēmumam – preces vai pakalpojuma saņēmējam – samaksāšanai (rēķinu), noformē kā strukturētu elektronisko rēķinu. Sākot ar 2025. gada 1. janvāri e-rēķini obligāti jāizmanto norēķinos starp valsts pārvaldi un uzņēmumiem, bet, sākot ar 2026. gada 1. janvāri, arī norēķinos starp uzņēmumiem. Ar uzņēmumu saprot ne tikai juridiskās personas, bet arī fiziskās personas, kas ir reģistrējušās kā saimnieciskās darbības veicējas.

Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā ir pieejama sadaļa “E-rēķini”, kur pieejama informācija par to, kā sagatavoties e-rēķinu ieviešanai. Īpaši svarīgi tas ir uzņēmumiem, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus budžeta iestādēm, jo šajos darījumos e-rēķini jāsaņem jau no nākamā gada 1. janvāra.

No 2026. gada 1. janvāra e-rēķinu dati būs jānodod arī Valsts ieņēmumu dienestam. **LU**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

APBALVOJUMI

PASNIEGTI APBALVOJUMI NOZARES SPECIĀLISTIEM

LLKC darbinieki saņem apbalvojumus – Kaspars Žūriņš, Santa Pāvila un Linda Puriņa

Zemkopības ministrijas svīnīgajā pasākumā, kas tika rīkots par godu Latvijas 106. gadskārtai, lauksaimniekiem, mežsaimniekiem, zivsaimniekiem, pārtikas nozares darbiniekiem un valsts pārvaldē strādājošajiem pasniegti Ministru kabineta Atzinības raksti, Ministru prezidenta Pateicības raksts, Zemkopības ministrijas medaļas “Par centību”, ZM Atzinības raksti un Zivju fonda Atzinības raksti.

Zemkopības ministrs Armands Krauze: “Latvijas vērtība ir mūsu skaistā zeme un mūsu cilvēki. Bez viņu prasmēm, viņu gandarījuma, viņu prieka par katru labi paveiktu darbu mūsu Latvija nebūtu tāda, kāda tā ir pašlaik. Mēs, latvieši, esam skopi teikt uzslavas un atzinības, un tas nav pareizi. Tāpēc labi, ka Zemkopības ministrijā ir ierasts Latvijas proklamēšanas dienas priekšvakarā pateikt paldies mūsu darbinie-

kiem. Es gribu pateikties ikvienam, kurš strādā gan mūsu laukos, mežā un jūrā, gan kabinetos, sanāksmju zālēs un citviet pasaulē, ar savu pienesumu stiprinot Latvijas ekonomiku, stiprinot valsti. Paldies par jūsu ieguldījumu!”

Ar Zemkopības ministrijas medaļu “Par centību” apbalvoti arī trīs Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra darbinieki: Starptautiskās sadarbības un saimniecisko resursu direktors Kaspars Žūriņš, Ekonomikas nodaļas vadītāja Santa Pāvila un Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja Linda Puriņa. Apsveicam kolēģus!

ZM apbalvojumus kopš 1997. gada piešķir darbiniekiem un nozares uzņēmējiem par ilggadēju, sekmīgu un mērķtiecīgu darbu lauksaimniecībā, pārtikas aprītē, mežsaimniecībā, zivsaimniecībā un valsts pārvaldē.

Ar pilnu apbalvoto sarakstu var iepazīties: <https://saite.lv/MSjw> **LU**

KONSULTĀCIJAS

KONKURĒTSPĒJAI LAUKSAIMNIECĪBĀ – DAUDZGADU KONSULTĀCIJAS

Lai veicinātu lauku saimniecību apzinātāku attīstību un uzņēmumu konkurētspēju, Zemkopības ministrija sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru aicina saimniekus izmantot jaunu pieeju – daudzgadu konsultācijas jeb inkubāciju, kas pavērs plašākas iespējas, pretendējot arī uz Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) atbalstu.

Inkubācijas mērķauditorija ir kā jauni, tā esoši uzņēmēji un saimnieciskās darbības veicēji ar gada apgrozījumu līdz 250 000 EUR, kuri vēlas attīstīt vai padarīt efektīvāku savu uzņēmējdarbību laukos.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: “Šī būs ilgi gaidītā sistēma lauksaimniekiem, kuri nolēmuši paplašināt savu uzņēmumu vai veikt kvalitatīvu attīstības lēcieni investīcijās, ražošanā un domāšanā. Ar šī projekta palīdzību ne vien gados jaunie, bet arī jauni uzņēmumi laukos spēs savu biznesu uzlikt “uz pareizajām sliedēm”, piesaistot atbilstošu finansējumu ne vien no finanšu institūcijas ALTUM, bet arī bankām. Atbalsta komandā – ne tikai

UZZIŅA:

ELFLA investīcijām materiālajos aktīvos paredzēta iespēja pretendēt uz maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru (izņemot lauku saimniecību, kas ražo primāros lauksaimniecības produktus graudkopības nozarē) līdz 750 000 eiro, ja saimniecība izmanto daudzgadu konsultāciju pakalpojumus lauksaimniecības nozarē uzņēmējdarbības attīstībai un konkurētspējas veicināšanai, ir sagatavojusi saimniecības ilgtermiņa attīstības plānu, paredzot ieguldījumus saimnieciskās darbības attīstībai, un kopā ar projekta iesniegumu iesniedz arī apliecinājumu par finanšu resursu pieejamību projekta īstenošanai. (MK. not. Nr. 303; 110. punkts).

LLKC speciālisti, bet arī pieredzējuši eksperti no dažādām nozarēm. Tādēļ, līdzīgi LIAA biznesa inkubatoram, arī lauksaimniekiem un mežsaimniekiem

būs iespēja nostiprināt savus projektus, virzot tos uz dažādām investīciju programmām. Galvenais būs vienoties par saimniecības attīstības mērķiem un pašiem par tiem būt pārliecinātiem.”

Konsultācijās paredzēta pirmsinkubācija, kurā izvērtēs esošo situāciju saimniecībā un tās attīstības potenciālu. Tad, ar termiņu līdz pieciem gadiem, slēdz daudzgadu konsultāciju inkubācijas līgumu, kura ietvaros LLKC nodrošinās atbalstu biznesa attīstības plāna sagatavošanā, finansējuma piesaistē attīstības projektu realizēšanai, nozaru ekspertu (augkopība, lopkopība, ekonomika, grāmatvedība) konsultācijas un ieteikumus, pastāvīgu saimniecības datu ekonomisko analīzi, risku novēršanas pasākumu plāna izstrādi, regulāras tikšanās ar biznesa koordinatoru attīstības mērķu sasniegšanai. Atbilstoši specializācijai katrai saimniecībai tiek piesaistīts arī personīgais biznesa koordinators.

Pieteikties konsultācijai var šeit:
<https://saite.lv/Jpxg>

Plašāka informācija darba dienās no pulksten 9.00 līdz 17.00 pa tālruni 28337799 vai, rakstot e-pastā: klientu.serviss@llkc.lv.

ATBALSTS

VAR PIETEIKTIES JAUNU RISINĀJUMU ĪSTENOŠANAI

No šā gada 4. novembra līdz 4. decembrim lauksaimnieki un mežsaimnieki var pieteikties atbalstam pasākumā (intervencē) “Sadarbība – Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības darba grupu projektu īstenošanai”.

Atbalsta mērķis ir veicināt sadarbību lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lauksaimniecības produktu (izņemot zvejniecības un akvakultūras produktus) pārstrādē, lai rastu jaunus risinājumus, izstrādātu jaunus produktus, procesus, ieviestu jaunas tehnoloģijas un metodes.

Lai saņemtu atbalstu, sadarbības projekts ir jāīsteno darba grupai, kas sastāv no vismaz 3 dažādām personām, no kurām vismaz viens ir lauksaimnieks vai mežsaimnieks. Labuma guvējiem no projekta īstenošanas galvenokārt ir jābūt primārajiem ražotā-

jiem lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

Plašāka informācija par pasākuma nosacījumiem skatāma Lauku atbalsta dienesta tīmekļvietnē sadaļā “Sadarbība – Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības darba grupu projektu īstenošanai”.

Lauksaimnieki var, piemēram:

- izmēģināt jaunas graudu (piemēram, kailgraudu mieži), kartupeļu, pākšaugu (piemēram, sojas pupiņas) šķirnes, vai tās ir piemērotas konkrētās saimniecības apstākļiem, kādas audzēšanas tehnoloģijas pielietot, kādas būs ražas, lai novērtētu ekonomisko pienesumu. Var izmēģināt audzētās kultūras īpašības jaunu produktu radīšanā, piemēram, kaņepēm jauna šķirne, no kuras var iegūt vairāk eļļas, kartupeļiem lielāks cietes saturs, ko var izmantot kartupeļu cietes ražošanai;
- izmēģināt, pārbaudīt un radīt jau-

nas barības receptes, piedevas cūkkopībā, vistkopībā, liellopiem, lai palielinātu gaļas masas pieaugumu, papildus vistkopībā palielinātu dējību, savukārt, govīm palielinātu piena izslaukumu un paaugstinātu piena kvalitātes rādītājus;

- izmēģināt un radīt jaunus kompostēšanas līdzekļus, lai uzlabotu zemes kvalitāti, radītu jaunus mēslošanas līdzekļus;
- izmēģināt un radīt augu aizsardzības līdzekļus, lai novērstu dažādas slimības vai dažādu kaitēkļu invāzijas;
- izmēģināt un radīt metodes un līdzekļus, lai cīnītos ar nezālēm un citas aktivitātes.

Plašāku informāciju par atbalsta pasākumu var uzzināt, zvanot uz Lauku atbalsta dienesta klientu apkalpošanas tālruni 67095000 (darba dienās no plkst. 8.00 līdz 20.00).

Pēc LAD informācijas

AUGKOPĪBA

DAŽĀDU STARPKULTŪRU MAISĪJUMU SALĪDZINĀJUMS

Aizvien vairāk lauksaimnieki izvēlas audzēt starpkultūras, kas tiek audzētas pēc galvenā kultūrauga novākšanas un pirms nākamās sējas ar mērķi uzlabot augsnes kvalitāti, novērst barības vielu noteci ūdensobjektos, samazināt augsnes eroziju rudens un ziemas periodā, kā arī ierobežot nezāļu izplatību sējumos.

Jau otro gadu Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Saldus un Madonas biroji sadarbībā ar z/s “Grāveļi” Saldus novadā, z/s “Briežkalni” Madonas novadā, LBTU un Zemnieku saeimu ierīko demonstrējumu ar mērķi salīdzināt dažādu starpkultūru maisījumus un novērtēt to ietekmi uz pēcaugu un augsnes auglību.

Demonstrējuma “Dažādu starpkultūru maisījumu audzēšana, ietekme uz augsnes auglību un pēckultūras ražu dažādos Latvijas reģionos” galvenais uzdevums – ierīkot demonstrējumu integrētās saimniecībās dažādos reģionos un salīdzināt sekojošus starpkultūru variantus:

- līdzšinējais standarta paņēmiens – rugaine,
- starpkultūras augu maisījums bez tauriņziežiem,
- starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 50%,
- starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 20–30%.

Demonstrējumā tiek vērtēta arī starpkultūru ietekme uz augsnes auglību un pēcauga ražu.

Saldus novada zemnieku saimniecībā “Grāveļi” ierīkots demonstrējums jau otro gadu. Šajā gadā starpkultūrai priekšaug – vasaras kviešu šķirne “KWS Akvilon” – vidēji agra, intensīva tipa šķirne. Augi vidēji gari ar ļoti labu noturību pret veldrēšanu. To sēja veikta maija sākumā. Katru gadu demonstrējumā paredzēts izmantot aršanas tehnoloģiju, lai iestrādātu augsnē starpkultūru. Pirms starpkultūru sējas tika veiktas augsnes analīzes: pH – 6, K₂O – 207 mg/kg, P₂O₅ – 105 mg/kg, kas ir optimāli rādītāji graudaugu audzēšanai. Demonstrējuma laikā tika veikti agrotehniskie pasākumi: 30.04. augsnes apstrāde – aršana 20–22 cm dziļumā, 01.05. augsnes apstrāde – šļūšana, 02.05. augsnes apstrāde ar dis-

Foto: Ize Skudra

Starpkultūru demonstrējums z/s “Grāveļi” Saldus novadā

kiem + veltnis, pēc tam veikta kviešu sēja un sējuma pievešana. Kviešu cerošanas beigās AS 25 dots slāpekļa papildmēslojums 200 kg/ha, bet AS 37 21.06. karbamīds 100 kg/ha. Divdīgļlapju nezāļu ierobežošanai, t. sk. rudzupuķes, ganu plikstiņa, suņkumeles AS 32–37 30.05. lietots herbicīds MCPA 750 – 1 l/ha un AS 37 lapu mēslojums NitroGold. Vasaras kviešu sējumā novērojama laba noturība pret slimībām.

2024. gadā jau augusta vidū tiek sēta starpkultūra atbilstoši variantiem. Demonstrējums tiek ierīkots 4 variantos, katrs lauciņš 0,35 ha. Šajā gadā iesēti starpkultūras maisījumi:

1) starpkultūras augu maisījums bez tauriņziežiem, “Starpkultūra” (eļļas rutks 50%, sinepes 40%, facēlija 10%), izplatītājs SIA “Krustmaļi sēklas”, izsējas norma 25–30 kg/ha;

2) starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 50%, “Zaļai zemei S1”, (eļļas rutks 30%, baltās sinepes 20%, viengadīgā airene 15%, sējas zirņi 35%), izplatītājs SIA “Latvijas Šķirnes sēklas”, izsējas norma 10–20 kg/ha;

3) starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 20–30%, “Zaļai zemei S4” (eļļas rutks 15%, baltās sinepes 25%, sakņu redīss 5%, viengadīgā airene 10%, vasaras vīķi 20%, auzas 25%), izplatītājs SIA “Latvijas Šķirnes sēklas”, izsējas norma 10–20 kg/ha.

Tā kā pagājušā gadā graudaugu vēlēšanās un starpkultūru novēlotas sējas rezultātā maisījumiem netika iegūta pietiekama biomasa, daļa nosala, daļa auksto laikapstākļu dēļ nespēja pieaugt,

tad šajā gadā sējums ar nolūku sabiezināts, lai izvairītos no iepriekš pielaucām kļūdām un lai rezultāts būtu krietni labāks. Iesēti: 1) “Starpkultūra” – 10 kg/ha (36,00 EUR), 2) “Zaļai zemei S1” (47,11 EUR) un 3) “Zaļai zemei S4” (45,45 EUR), katrs pa 20 kg/ha. Lai novērtētu katru maisījuma attīstību, oktobra vidū katram starpkultūru variantam tika noteikta biomasa: 1) “Starpkultūra” – 1,14 kg/m², 2) S1 – 1,73 kg/m², 3) S4 – 1,59 kg/m². Augstākā biomasa maisījumam “Zaļai zemei S1”, kas satur eļļas rutku, baltās sinepes, viengadīgo aireni un sējas zirņus. Otrais un trešais variants ietver tauriņziežus, kas veicina slāpekļa piesaisti augsnē.

Demonstrējumā veikts augsnes īpašību novērtējums. Šogad pēc augsnes analīžu rezultātiem, salīdzinot ar pagājušo gadu, augsnes mikrobioloģiskā aktivitāte nav būtiski mainījusies – 55 mg N/kg (zema), kas izskaidrojams ar to, ka pagājušā gadā starpkultūrām netika iegūta optimāla augu biomasa. 2024. gada oktobra vidū tika paņemti paraugi augsnes tilpummasas noteikšanai. Augsnes tilpummasa noteikta aramkārtā trīs dziļumos. Pēc zinātniskās literatūras datiem, minerālaugsnēm tilpummasa 0,9–1,1 g/cm³ vērtējama kā irdena; 1,1–1,3 – kā vidēji blīva; 1,3–1,4 – kā blīva, bet >1,4 – kā ļoti blīva. Uzsākot demonstrējumu, tika konstatēta augsnes tilpummasa 1,7 g/cm³, bet šajā gadā jau tika novērota tilpummasas uzlabošanās, kur visos variantos augšējā augsnes slānī 5–10 cm konstatēta vidēji blīva līdz blīva tilpummasa (1,25–1,45 g/cm³).

Augsnes tilpummasa aramkārtā z/s “Grāveļi”, 2024. gadā, g/cm³

Variants	Augsnes slānis, cm		
	5-10	10-15	15-20
1. Starpkultūra	1,45	1,51	1,50
2. Zaļais zemei S1	1,33	1,41	1,50
3. Zaļai zemei S4	1,25	1,52	1,49

Atziņas:

• Savlaicīga starpkultūras sēšana būtiski ietekmē biomasas apjomu katram variantam.

• 2025. gadā pēc iespējas ātrāk iegādāties atbilstošos maisījumus, jo pieprasījums pēc starpkultūru maisījumiem krietni pieaudzis.

• Mikrobioloģiskā aktivitāte pa gadiem būtiski nav mainījusies, iepriekšējā gadā zemās biomasas dēļ, jo novēloti tika iesēti starpkultūru maisījumi.

Madonas novada z/s “Briežkalni” demonstrējuma laukā divus gadus pēc kārtas tika iesēta vasaras kviešu šķirne ‘KWS Akvilon’. Pēc augsnes diskošanas maija sākumā iesēti vasaras kvieši. Sēkla kodināta ar kodni Kinto Plus, deva 1,5 l/t sēklas, izsējas norma 240 kg ha⁻¹. Vasaras kviešu sējuma kopšanas darbi: 20.05.2024. lietots kompleksais papildmēslojums NPK 34-34-34 200 kg/ha. Nezāļu ierobežošanai 04.06. vasaras kviešos lietots herbicīds Quelex 0,04 kg/ha un Calibre 50 SX 0,02 kg/ha, kā arī lietots ārpussakņu mēslojums Gramitrel 1,0 l/ha. Lapu un vārpu slimības šajā laukā netika novērotas tādā apmērā, lai tās būtu bijis nepieciešams ierobežot ar fungicīdiem. Kviešu raža novākta augusta beigās, kas starp variantiem būtiski neatšķirās. Katru gadu

demonstrējumā tiek izmantota bezaršanas tehnoloģija, augsni apstrādā ar rugaines kultivatoru 8 cm dziļumā.

Starpkultūru sējai izvēlēta salīdzinoši viendabīgas augsnes lauka daļa, kurā pēc kviešu ražas novākšanas izveidoti 0,35 ha 4 izmēģinājuma lauciņi, attiecīgi kontrolei rugaines un trīs starpkultūru lauciņi:

• starpkultūras augu maisījums bez tauriņziežiem (SIA “Krustmaļi sēklas”), maisījums “Starpkultūra” (eļļas rutks 50%, sinepes 40%, facēlija 10%);

• starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 50%, (SIA “Latvijas Šķirnes sēklas”), “Zaļai zemei S2” (eļļas rutks 25%, baltās sinepes 10%, griķi 15%, vasaras vīķi 35%, sējas zirņi 15%);

• starpkultūras augu maisījums ar tauriņziežiem 20–30%, (SIA “Latvijas Šķirnes sēklas”), “Zaļai zemei S6” (griķi 30%, viengadīgā airene 15%, vasaras vīķi 30%, auzas 25%).

Starpkultūru sēja veikta 1.08., visi starpkultūru varianti sadīga vienmērīgi 11. septembrī.

Savukārt 16. oktobrī tika noteikta augu biomasas katram no variantiem 3 vietās 1 m² platībā: 1) SIA “Krustmaļi sēklas” maisījumam “Starpkultūra” vidējā augu masa bija 1,2 kg no 1 m² platības, 2) “Zaļai zemei S2” vidējā augu masa bija 0,6 kg/m², 3) “Zaļai zemei S6” vidējā augu masa bija 0,8 kg/m².

Meteoroloģiskie apstākļi šogad bija nelabvēlīgi periodā tieši pēc starpkultūru sējas, mitruma trūkuma dēļ māla augsnes virskārta sacietēja un visiem starpkultūru maisījumiem bija lēnāka attīstība nekā iepriekšējā gadā. Līdz ar to arī augu biomasas bija zema.

Novērtētas augsnes īpašības. Pagājušā gada rudenī augsnes tilpummasa 3 dziļumos tika iegūta: 5–10 cm – 1,42 g/cm³, 10–15 cm – 1,55 g/cm³, 15–20 cm – 1,49 g/cm³. Šī gada rezultāti apkopoti tabulā.

Augsnes tilpummasa aramkārtā z/s “Briežkalni”, 2024. gadā, g/cm³

Variants	Augsnes slānis, cm		
	5-10	10-15	15-20
1. Starpkultūra	1,29	1,60	1,52
2. Zaļais zemei S2	1,24	1,50	1,58
3. Zaļai zemei S6	1,39	1,56	1,73

Novērtējot augsnes tilpummasas izmaiņas, var konstatēt, ka sablīvējums mazinājies tikai augsnes virskārtā 5–10 cm slānī. Savukārt mikrobioloģiskā aktivitāte nav būtiski mainījusies, salīdzinot ar iepriekšējā gada rezultātiem, saglabājusies vidēja.

Atziņas:

• Lai iegūtu lielāku starpkultūru biomasu, būtiski ir sējas laika meteoroloģiskie apstākļi, it īpaši nodrošinājums ar mitrumu, lai augi spēj optimāli attīstīties.

• Starpkultūru iestrādes ietekmes izpētei uz augsnes īpašību būtiskām izmaiņām nepieciešams ilgāks laika periods.

Demonstrējums vēl turpināsies arī nākamajā gadā. Tiks salīdzināti trīs gadu rezultāti un izvērtēta augsnes auglība un raža pēc starpkultūras maisījumu sēšanas.

Demonstrējums „Dažādu starpkultūru maisījumu audzēšana, ietekme uz augsnes auglību un pēc kultūras ražu dažādos Latvijas reģionos” ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākumā “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”. LAD līguma Nr. 10 2.1-20/22/P29 (14. lote). Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Karīna DENISOVA,
LLKC Saldus biroja
augkopības konsultante
Tālr. 29900405
e-pasts:
karina.denisova@llkc.lv

Alise LUTINSKA,
LLKC Madonas biroja
augkopības konsultante
Tālr. 29845958
e-pasts:
alise.lutinska@llkc.lv

Lauka dienā z/s “Briežkalni” Madonas novadā

AUGKOPĪBA

MIKROORGANISMI SMILTSĒRKŠĶU MĒSLOŠANAS SISTĒMĀ

Noslēdzies LLKC Vides nodaļas un Kuldīgas novada saimniecības SIA "NB pakalpojumi" organizētais demonstrējums "Mikroorganismu izmantošana augu barības elementu bilances nodrošināšanā bioloģisko smiltsērķšķu audzēšanā".

Demonstrējums tika uzsākts 2022. gadā sadarbībā ar LBTU, biedrību "Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija" un Dārkopības institūtu. Demonstrējuma mērķis: uzlabot augsnes auglību un ilgtspēju (mikrobioloģisko aktivitāti), izmantojot smiltsērķšķu audzēšanā mikroorganismu preparātus.

Šajā demonstrējumā tika izvēlētas trīs mēslošanas stratēģijas ar mērķi noskaidrot, kā augsne iestrādātie mikroorganismi var palīdzēt nodrošināt smiltsērķšķu vajadzību pēc barības vielām, vienlaikus uzlabojot augsni.

Salīdzināšanai demonstrējumā ierīkoti sekojoši varianti:

- **Kontrole** – līdzšinējais standarta paņēmieni: mēslošana pēc mēslošanas plāna, kas sastādīts, pamatojoties uz augšņu agroķīmisko izpēti, izmantojot minerālos un organiskos mēslošanas līdzekļus;

- **Demo 1** – mēslošana pēc mēslošanas plāna, kas sastādīts, pamatojoties uz augšņu agroķīmisko izpēti, izmantojot minerālos un organiskos mēslošanas līdzekļus, papildus tiek izmantots mikrobioloģisko preparātu komplekss, kas ir paredzēts augsnes mikrobioloģiskās aktivitātes veicināšanai, grūti šķīstošo fosfora savienojumu šķīdināšanai un slāpekļa saistītāja baktēriju darbības veicināšanai;

- **Demo 2** – mēslošanā tiek izmantots tikai 20 mikrobioloģisko preparātu komplekss, kas ir paredzēts augsnes mikrobioloģiskās aktivitātes veicināšanai, grūti šķīstošo fosfora savienojumu šķīdināšanai un slāpekļa saistītāju baktēriju darbības veicināšanai.

2023. gadā maijā salnu dēļ apsala smiltsērķšķu dzinumu galotnes pumpuri, kā rezultātā dzinumu pieaugumi bija mazāki, kā gaidīts, skat. attēlu "Veģetatīvo dzinumu pieaugumi smiltsērķšķu stādījumā". Līdz ar to 2024. gadā pēc saimnieku lēmuma tika nogriezts viss lauks, kurā bija iekārtots demonstrējums. Lēmums bija stratēģisks divu

apsvērumu dēļ. Raža, ko varēja potenciāli novākt 2024. g., bija niecīga. Otrs – 2023. g. pastiprināti tika novēroti smiltsērķšķu raibspārnu mušas bojājumi. Pēc kopējām aplēsēm, ražas zudumi bija ap 20%, kas vēl bija labs rādītājs, jo bija saimniecības, kurās raža šī kaitēkļa dēļ netika vākta vispār. Nogriešana un koku un zaru aizvākšana būtiski samazina šī kaitēkļa izplatību, kas arī bija viens no šīs stratēģijas uzdevumiem.

Viens no pamata mērinstrumentiem, lai saprastu, kādas atšķirības veidojas starp demonstrējuma variantiem, bija augsnes analīžu veikšana. Tās katru gadu pirms sezonas sākuma tika veiktas VAAD Agroķīmisko pētījumu laboratorijā. Katru gadu tika sastādīts mēslošanas plāns atbilstoši metodikai.

Kontrole – šajā demonstrējuma variantā smiltsērķšķiem vajadzīgie barības elementi tika nodrošināti ar bioloģiskajā lauksaimniecībā atļautajiem minerālajiem mēslošanas līdzekļiem. Aprēķini tika veikti, izmantojot atbilstošos mēslošanas normatīvus, kas paredzēti smiltsērķšķiem. Pēc iegūtās tūrvielas tika aprēķināta mēslošanas vajadzība ar reāliem minerālmēslojumiem. Pēc veiktajām analīzēm kontrolei arī 2024. g. tika sastādīts mēslošanas plāns.

Demo 1 – variants pamatā līdzīgs kā kontrolē, tikai barības elementu vajadzības aprēķins mēslošanas programmā tika sastādīts pēc šajā variantā veiktajām augsnes analīzēm. Klāt, kā jau sākotnēji tika nolemts, papildus minerālās barošanas metodei sadarbībā ar SIA "Bioefekts" tika izstrādāta tehnoloģija ar mikroorganismu preparātiem. Pieņemtais lēmums balstījās uz augsnes analīzēm tālākai mikrobioloģiska-

jai ielabošanai. Tika izvēlēti atbilstošākie mikrobioloģiskie preparāti.

Demo 2 – varianta pamatā ir lēmums augu audzēšanai neizmantojot minerālo mēslojumu, bet augsni ielabot tikai ar mikroorganismiem, līdzīgi kā Demo 1 variantā izmantojamais mikrobioloģiskos preparātus izvēlējamies sadarbībā ar SIA "Bioefekts" speciālistiem.

Mēslošanas tehnoloģijas atbilstoši variantiem:

Kontrole – minerālais mēslojums P_2O_5 23 kg ha⁻¹ un K_2O 27 kg ha⁻¹, PKS 41 (130 kg ha⁻¹).

Demo 1 – minerālais mēslojums P_2O_5 17 kg ha⁻¹ un K_2O 20 kg ha⁻¹, PKS 41 (130 kg ha⁻¹). Mikrobioloģiskais mēslojums pirmo reizi Trihodermins 15 l ha⁻¹, otro reizi Trihodermins 1 ha⁻¹, 2,25 l Azotobakterins 15 l ha⁻¹, Subtikmikss 15 l ha⁻¹.

Demo 2 – tikai mikrobioloģiskais mēslojums. Pirmo reizi Trihodermins 15 l ha⁻¹, otro reizi Trihodermins 1 ha⁻¹, 2,25 l Azotobakterins 15 l ha⁻¹, Subtikmikss 15 l ha⁻¹.

Demonstrējumā veikts augsnes analīžu izvērtējums, nosakot galvenos augsnes rādītājus.

Augsnes skābums – Demo 1 variantā ir svārstījies pavisam nedaudz. Kontrolē ir vērojama stabila, bet tomēr lejupslīde no 7,2 uz 6,5. Demo 2, līdzīgi kā Demo 1, ir bijušas minimālas svārstības.

Organiskā viela – Demo 1 variantā ir vērojamas salīdzinoši lielas svārstības, toties Kontrolē ir stabils organiskās vielas saturs. Svārstības ir vērojamas arī Demo 2 variantā, bet ar tendenci pozitīvā virzienā, vienlaikus uzrādot visaug-

Augsnes rādītāju izmaiņas atkarībā no mēslošanas stratēģijas smiltsērķšķu stādījumā

Gads	Variants	Rādītāji					
		pH _{kc1}	Org.v., %	P ₂ O _{5r} , mg kg ⁻¹	K ₂ O, mg kg ⁻¹	Ca, mg kg ⁻¹	Mg, mg kg ⁻¹
2022	Demo 1	7,4	15,1	75	336	4738	979
	Kontrole	7,2	20,7	82	356	4805	1018
	Demo 2	7,3	26,2	62	254	4799	979
2023	Demo 1	7,1	19,8	78	161	6298	1176
	Kontrole	6,9	19,7	67	111	4530	926
	Demo 2	6,9	30,9	47	95	5476	855
2024	Demo 1	7,4	14,3	91	267	7487	1612
	Kontrole	6,5	22,6	66	144	4017	600
	Demo 2	7,2	27,1	79	181	9132	1729

Foto: Andris Skudra

Smiltsērķšu demonstrējuma lauka diena SIA "NB Pakalpojumi"

tāko absolūto vērtību 30,9% 2023. g.

Fosfora saturs augsnē – Demo 1 variants kā vienīgais no visiem uzrāda pozitīvu tendenci fosfora satura pieaugumā. Kontrole uzrāda stabilu un negatīvu tendenci fosforam samazināties. Savukārt Demo 2 uzrāda vislielākās svārstības, pēdējā – 2024. g. – lielākā 79 mg kg⁻¹.

Kālija saturs augsnē – Demo 1 variants uzrāda ļoti lielas kālija satura svārstības, bet ar pozitīvu tendenci 2024. g. Kontrole uzrāda līdzīgas svārstības, bet ar mazāk pozitīvu tendenci 2024. g. Savukārt Demo 2 arī uzrāda lielas svārstības, bet 2024. g. absolūta vērtība ir vistuvāk sākotnējam 2022. g.

Kalcija saturs augsnē – šī elementa nozīme produkcijas kvalitātes nodrošināšanā ir milzīga. Demo 1 variantā viens no elementiem, kurš uzrāda pozitīvu tendenci visa demonstrējuma garumā. Kontrole uzrāda stabilu, bet tomēr leņķupslīdi. Savukārt Demo 2 arī uzrāda ļoti labu pieaugumu visa perioda laikā, sasniedzot gandrīz absolūti lielāko un gandrīz dubultu vērtību 9132 mg kg⁻¹ pret sākotnējo 4799 mg kg⁻¹.

Magnija saturs augsnē – Demo 1 variantā līdzīga tendence kā kalcijam. Kontrole uzrāda stabilu, bet tomēr leņķupslīdi, magnija saturam samazinoties gandrīz uz pusi 600 mg kg⁻¹. Savukārt Demo 2 arī uzrāda ļoti lielas svārstības, bet gandrīz ar dubultu vērtību 1729 mg kg⁻¹ 2024. g.

Viens no uzdevumiem, salīdzinot dažādas mēslošanas stratēģijas bioloģiskajā smiltsērķšu audzēšanas sistēmā, bija mērķis pārbaudīt, kā smilt-

sērķšu kociņi reaģē uz atšķirīgajām mēslošanas stratēģijām. Veģetatīviem dzinumiem ir liela nozīme nākamā gada ražas veidošanā. Veģetatīvie pieaugumi veidojas vairāku faktoru rezultātā, ko ietekmē mitruma nodrošinājums visa veģetācijas perioda garumā, temperatūras, tajā skaitā zemās mīnusu temperatūras.

Pa gadiem vidējie rādītāji jauno dzinumu pieaugumiem ir atšķirīgi, bet tam ir savi objektīvi iemesli. 2022. g. bija pirmā sezona, kad tika pielietota ūdens piliņššanas sistēma visā smiltsērķšu dārzā. Iegūtie rezultāti atšķīrās nebūtiski. 2023. g. pavasarī tika novērotas spēcīgas salnas, kas ietekmēja dzinumu gala pumpurus, tie izsala. Tā būtiski tika kavēta jauno veģetatīvo dzinumu augšana, jo katra bojātā pumpura vietā plauka jauni, pat no trīs un vairāk. Līdz ar to augšana prasīja vairāk resursu, un veģetatīvo dzinumu pieaugumi bija būtiski mazāki. Kontrolē tie bija par 36% mazāki, Demo 1 pat par 51% un Demo 2 par 35% mazāki. 2024. g. bija kā izņēmums, jo stādījums pēc pilnīgas nogriešanas agri pavasarī atauga, raža gaidāma būs tikai 2025. g, bet arī tikai daļēja, sagaidot pilnu ražas līmeni 2027. g. Savukārt 2024. g. veģetatīvie pieaugumi ir būtiski lielākie starp visiem demonstrējuma trim gadiem. Tas ir objektīvi, jo pieaugšanu netraucēja augļu ražas veidošanās.

2024. gadā ražas uzskaitē netika veikta, jo viss lauks, tajā skaitā demonstrējuma variantu koku rindas tika nozāģētas ataugšanai. Uzskaitīti tikai veģetatīvie dzinumi.

Secinājumi

- Demonstrējumā atvēlētajā periodā veģetatīvajiem pieaugumiem starp variantiem pirmajos divos gados būtiskas atšķirības nebija. Būtiska atšķirība veidojās 2024. g., kas varētu būt variantā Demo 2 ietekme, kurā dzinumu pieaugums bija par 8–12% lielāks nekā parējos – Kontroles un Demo 1 variantos. Lai šo tendenci varētu apstiprināt kā stabilu, ir nepieciešami pētījumi ilgākā periodā.

- Augsnes mikrobioloģiskās analīzes uzrāda pozitīvas tendences augsnes mikrobioloģiskajā kopējā ainā, kas atainojas kā atsevišķu augsnei un augiem labvēlīgo mikroorganismu nostiprināšanos Demo 2 variantā.

- Kontrolē – klasiskais mēslošanas variants ir izmantojams ražas iegūšanai, taču nekalpo kā iespēja uzlabot augsnes auglību, sarūkot daļai no barības elementu satura, tajā skaitā mikrobioloģisko elementu daudzveidībai, pieļaujot augsnes patogēnu klātbūti.

- Demo 1 variants sākotnēji hipotētiski tika izvirzīts par vienu no labākajām iespējām. Pieņēmums ir apstiprinājies daļēji, mikroorganismu klātbūtne ir palīdzējusi uzlabot kalcija un magnija saturu augsnē.

- Demo 2 variants sniedza pārlicenošāko rezultātu kalcija un magnija nodrošinājumam augsnē, tomēr neuzrādot pozitīvas tendences pārējo barības elementu nodrošinājumam. Toties labvēlīgo mikroorganismu klātbūtne un patogēno mikroorganismu nomākšana ir pozitīva tendence. Nepieciešami tālāki pētījumi.

Pētījums ir veikts augsnēs ar paugstinātu organiskās vielu saturu, tāpēc izteiktās minerālaugsnēs iegūstamie rezultāti var atšķirties no šī demonstrējuma rezultātiem.

Demonstrējums "Mikroorganismu izmantošana augu barības elementu bilances nodrošināšanā bioloģisko smiltsērķšu audzēšanā" (16. lote) ierīkots LAP 2014.-2020. apakšpasākumā "Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem", LAD līguma Nr. 10 2.1-20/21/P14. Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

ĢIMENE LAUKU SĒTĀ

UZTICĪGS PIENA LOPKOPĪBAI

BALVU NOVADA BRIEŽUCIEMA PA- GASTA ZEMNIEKU SAIMNIECĪBA "IESALNIEKI"

- Reģistrēta LR Uzņēmumu reģistrā 1996. gadā.
- Nozare – bioloģiskā piena lopkopība.
- Slaucamas govīs – 105, telītes atražošanai – 35.
- LIZ platība 227 ha,
- Strādājošo skaits – 5.

Pēteris Ločmelis ar mazdēliem. Attēlā no kreisās: Armands, saimnieks Pēteris, Raivo un Raimonds

Vienā no lielākajām Balvu novada piena lopkopības saimniecībām strādā trīs paaudzes. Šis ir labs paraugs paaudžu nomaiņai, kas balstīta uz zināšanām, pieredzi un piederību. Pamatus stiprai ģimenei veido Līvija un Pēteris Ločmeļi savā zemnieku saimniecībā "Iesalnieki".

Dodoties uz "Iesalniekiem", jau no lielceļa paveras skats ar daudzām saimniecības ēkām, augstām sienu ruļļu piramidām un lielo govju ganāmpulku. Izbraucot caur lopu, tehnikas un ēku ielenktu mazo lauku celiņu, var nonākt mājas pagalmā, kas ieskauts ziedu burvībā. No mājas lepns iznāk saimnieks Pēteris, smaidošs un viesmīlīgs. Pirms tikšanās bija vienošanās, ka sarunā varētu pievienoties arī jaunā paaudze. Uz mirkli cerība gaist, bet tad pagalmā ienāk trīs braši puīši, tikpat smaidīgi kā Pēteris. Un saimnieks iepazīstina ar savu lielāko atbalstu – mazdēliem Raivo, Armandu un Raimonu. Saimniecības apskates laikā katram no viņiem ir, ko stāstīt un rādīt gan pie tehnikas, gan pie gotiņām. Saruna turpinās mājā, kurā valda viesmīlība un mājīgums.

Kas ir saimniecības veiksmes atslēga?

Uz šo jautājumu atbilde nebija ilgi jāgaida un vienbalsīgi izskanēja vārds "ģi-

mene". Un tie nav tikai vārdi. Sarunas laikā ar apbrīnu varēja vērot mazdēlu cieņu pret vectēvu, kad viņš runā. Pēterim patīk stāstīt garus stāstus no kolhoza laikiem, gremdēties atmiņās un atcerēties dažādus piedzīvojumus savā saimniecībā. Kaut brīžiem sarunas pavediens aizveda prom no tēmas, neviens neiebilda, pacietīgi un ar cieņu klausījās. Radās sajūta, ka mazdēli tver katru vārdu, mēcās no vectēva un ieklausās viņa teiktajā. Tas patiešām veido stipras ģimenes atmosfēru.

Pēteris stāsta, ka šī ir dzimtas zeme, kur saimniekojuši arī viņa senči. Kopš viņa bērnības Ločmeļu mājās esot bijušas slaucamās govīs. Tēvs kolhozā esot bijis lauku brigadieris un linu posminieks. Apkārtne ir samērā smagas un akmeņainas augsnes, tāpēc lopkopības nozarei atbilstošas. Tajos laikos tika turētas divas gotiņas un viens jaunlops. Vairāk nedrīkstēja. Kad Pēteris apprecējās, abi ar sievu turpināja nodarboties ar piena lopkopību un deviņdesmito gadu beigās, izveidojot zemnieku saimniecību, palika uzticīgi piena lopkopības nozarei. Šobrīd saimnieki ir jau pelnītā atpūtā, bet ikdienā nevar sēdēt dīkā un ir priecīgi, ka jaunākajai paaudzei ir interese par saimniekošanas turpināšanu un attīstīšanu. "Iesalnieki" ir bagāta zemnieku saimniecība, jo tajā plecu pie pleca strādā vairākas paaudzes, ikdienā valda lietišķas sarunas un pieredzes ap-

maiņa, un vecākā paaudze ieklausās arī jauno uzskatos un spriedumos.

Katram savi pienākumi

Sarunas sākumā, lūdzot Pēteri pastāstīt vairāk par savu saimniecību, viņš kautrīgi atteicis: "Ko tur daudz stāstīt? Strādājam visi kopā. Slaucam gotiņas. Viņu ir daudz, visas labas. Varētu turēt vēl vairāk, bet tad vajag būvēt vēl vienu kūti. Ne par ko nesūdzamies. Viss mums ir labi. Darba pietiek." Var redzēt, ka saimnieks ir darītājs un pat pie šīs iespējas palielīties viņš ir kautrīgs. Varbūt jaunā paaudze var papildināt? Raimonds un Armands ir vietējie. Raivo dzimis un audzis Jelgavā, bet katras garākās brīvdienas un vasaras pavadījis pie vecvecākiem "Iesalniekos". Raimonda specialitāte ir auto mehāniķis, ir mācījies par veterinārārstu, bet dažādu iemeslu dēļ nepabeidza studijas un tagad turpina apgūt lopkopību Smiltenes tehnikumā. Armands ir auto elektriķis, bet Raivo ekonomists. Pētera dēls ir lauksaimnieks ar lielu pieredzi. Saimniecībā katram ir savi pienākumi. To sadalījums netika pieņemts kādā kopsapulcē vai vectēva norādīts. Balstoties uz katra interesēm, izdošanos un prasmēm, darbi paši atrada darītāju. Pēteris ir atbildīgs par saimniecības darbu plānošanu, mazdēli gatavo lopbarību, baro govīs un atbild par tīrību kūtī un pastaigu laukumā. Pētera dēls Guntis ir atbildīgs par lopu

labturību un veselību, bet slaukšanas un atražošanas plānošana ir saimnieces Līvijas pārziņā. Vecmammu ģimenē sauc par “labo mājas gariņu”. Saimniecībā ir arī algoti darbinieki, kas galvenokārt nodarbināti pie slaukšanas.

Saimniekošana balstīta uz zināšanām

Jau sen saimniekošana laukos vairs nav tikai dzīvesveids, bet arī bizness. Inovācijas un prasības uzliek par pienākumu mācīties. Arī Pēteris, daloties nākotnes plānos par saimniecības attīstību, atzīst, ka viņš ļoti paļaujas uz mazdēlu zināšanām un pieeju modernākai saimniekošanai. Uzņēmuma veiksmē pamatā balstīta uz uzticēšanos. Atbildot uz jautājumu, cik liela loma biznesā ir izglītībai, puisiem domas dalās. Armands uzskata, ka profesija ir nepieciešama un teorētiskās zināšanas vienmēr jāapvieno ar praksi. Arī pieredzei, kas uzkrāta gadiem, darbojoties saimniecībā konkrētajā jomā, ir liela nozīme. Savukārt, Raivo, kuram ir augstākā izglītība, uzskata, ka viss ir atkarīgs no paša. Mūsdienās daudz informācijas var atrast internetā. Jāizmanto iespējas piedalīties semināros,ursos, pieredzes apmaiņas tikšanās. Tomēr skolā var iepazīt teorētiskās zināšanas, kas ir pamats praktiskajām, uzzināt inovācijas un metodikas, par kurām ne vienmēr runā saimnieki. Tomēr Raimonds papildina, ka, viņaprāt, galvenais lauksaimnieka darbā ir praktiskās iemaņas. Diskusijā jaunieši nonāk pie secinājuma, ka lauksaimniecības izglītības sistēmā nepieciešams straujāk ieviest inovāciju pielietošanu, lai var konkurēt tirgū. Digitālie risinājumi, precīzās tehnoloģijas un citas sistēmas tik strauji ienāk lauksaimnieku ikdienā, ka brīžiem grūti izsekot līdzi. Arī šobrīd “Iesalnieki” ir nopietnu lēmumu priekšā par nākotnes attīstību. Skaidrs, lai paplašinātos, nepieciešamas investīcijas. Tām jābūt balstītām uz priekšizpēti un pamatīgu biznesa plānu. Šajā ziņā ģimenē valda komandas gars, kur katrs izsaka savu viedokli un nākotnes redzējumu, kas balstīts uz pieredzi, zināšanām un iespējām. Ar saimniecības nākotnes plāniem saime pašlaik nav gatava dalīties plašākai sabiedrībai, bet redzējums ir, un viss notiks. Šobrīd strādā pie saimniekošanas modeļa korekcijām.

Jaunieši darbu saimniecībā apvieno ar brīvo laiku

Klausoties sarunā, cik daudz jaunieši

strādā saimniecībā, rodas jautājums, vai viņiem ir brīvais laiks? Kad skriet uz bālītēm, kad atpūsties ar draugiem? Puiši, viltīgi smaidot, noteic: “Viss notiek!” Diena sākas 3.40, Raivo piebilst, ka viņš ceļas visvēlāk 3.55, jo 4.00 jāslauc gotiņas. Lopbarības sagatavošanas laiks ir visnoslogotākais. Pat tad puiši atrod iespēju viens otram iedot brīvu laiku. Raivo kopā ar draudzeni nesēn pārvākušies no Jelgavas uz dzīvi Briežuciema pagastā. Smejot viņš stāsta, cik ironiski dzīvē sanācis, viņu vecāki kādreiz esot pārvākušies no Latgales uz Zemgali. Tur izauguši bērni, kuri tagad atgriežas dzīvot atpakaļ uz Latgali, veidot ģimeni un strādāt. Viņi remontē māju un šeit ir laimīgi. Jautāts, vai Raivo nenožēlo savu lēmumu pārvākties uz laukiem, jo izaudzis pilsētā, viņš nedomājot noteic:

Uzņēmuma veiksmē pamatā balstīta uz uzticēšanos

“Nenožēloju. Es lepojos, ka esmu latgālietis”. Arī Armands un Raimonds nesūdzas. Viņi ikdienā strādā darbu, saņemot ne vien gandarījumu, bet arī atalgojumu. Un katrs no viņiem ar lepnumu teic: “Vislielākais ieguvums ir darbs, kas patīk, un tas, ka esmu pats sev saimnieks.” Saimniecībā lietas un pienākumi pakārtoti tā, ka katrs jūtas atbildīgs un tai pašā laikā neatkarīgs no citiem. Tas, kā teic mazdēli, ir vectēva nopelns. Atceroties dažādus bērniības piedzīvojumus “Iesalniekos”, puiši atzīst, ka vectēvs vienmēr atļāva pašiem pieņemt lēmumu, mēģināt darīt un nebaidīties kļūdīties.

Piena lopkopību ne uz ko nemainītu

Vairāku desmitu gadu garumā, strādājot piena lopkopības nozarē, ir piedzīvoti gan kāpumi, gan kritumi. Nedz piena krīze, nedz sausais gads nav mazinājis vēlmi strādāt un attīstīties. Saimniecība ir augstu novērtēta un apbalvota gan Latgales, gan Balvu novada mērogā. 2018. gadā z/s “Iesalnieki” saņēma Balvu novada gada balvu nominācijā “Gada lauksaimnieks”. Saimniecībā ir realizēti vairāki LAD projekti, piesaistot finansē-

jumu iekārtu un tehnikas modernizēšanā. Arī mazdēli ienesuši pārmaiņas saimniecības nākotnes redzējumā. Tiek vairāk domāts par efektivitātes paaugstināšanu, iespējams, darbības diversificēšanu un padziļinātu ienesīguma analīzi. Nākotnes plānu ir daudz. Atliek vien atrast pareizos rīkus. Arī bioloģiskā ražošana piena lopkopībā ir piemērota. Paši saražo lopbarību un mēslojumu, atliek vien ievērot “dabas likumus” – sēt, strādāt augsni, novākt pareizajā mēnesī un ievērot augu seku. Ir, protams, daudzi faktori, kurus nevar ietekmēt viena pati saimniecība, piemēram, iepirkuma cenas.

Saimnieku atziņas

Atzinības, pateicības un citi apbalvojumi ir patīkami, tas sniedz novērtējuma sajūtu, tomēr, atzīst Pēteris, saimniecība ir viņa mūža lolojums, vieta, kur viņš ir laimīgs un vislielākā balva ir bērni, mazbērni – ģimene. Redzot, ar kādu aizrautību mazdēli strādā saimniecībā, pavada tajā arī savas brīvdienas, saimnieks jūtas gandarīts, ka visu ir darījuši pareizi.

Armands uzskata, ka lauksaimnieka darbs nav grūts, ja vien to pareizi izplāno un nebaidās mēģināt jaunas lietas un metodes attīstībai. Raimonds papildina, ka darbs ir jāmīl, jāstrādā ar atdevi, un kā veiksmes atslēga saimniekošanā ir ģimenes spēks – cilvēki, ar kuriem vienmēr var aprunāties, kuri nepievil.

Raivo dalās ar savu pieredzi, strādājot algotu darbu Rīgā. Katram darbam ir sava garoza. Daudzi uzskata piena lopkopību par vienu no grūtākajām lauksaimniecības nozarēm. Tomēr viņš tam nepiekrīt. Tie ir stabili un regulāri ienākumi. Tā ir nozare, kuru ir grūti un ilgi jāattīsta, likvidēt var ātri. “Iesalniekos” ir ieguldīts pamatīgs darbs, daudzi gadi, lai izveidotu augstāzīgu ganāmpulku. Nākamās paudzes uzdevums ir to saglabāt un attīstīt.

Stiprās ģimenēs ir spēks. Pēctecība un paaudžu nomaīņa lauku saimniecībās ir augstu vērtējama prasme vadīt, organizēt un motivēt. Tās pamatā ir vērtības un cieņa. “Iesalnieku” saimnieka atslēga paaudžu nomaīņai ir uzticēšanās jaunajiem, iedrošināšana mēģināt un nebaidīties kļūdīties. Lai viss izdodas!

Liene IVANOVA,
LLKC Balvu biroja
uzņēmējdarbības
konsultante/ekonomiste
tālrunis: 64507253
e-pasts: liene.ivanova@llkc.lv

MEŽSAIMNIECĪBA

EGLĪTE NĀKOTNEI

Ziemassvētki ir laiks, kad mūsu mājas piepildās ar siltumu, piparkūku smaržu un svētku noskaņu. Gatavojoties svētkiem, dodamies uz mežu pēc eglītes vai iegādājāties to, lai ģimenes lokā rotātu un radītu svētku atmosfēru. Taču, ja vēlaties, lai Ziemassvētku eglītei būtu iespēja dzīvot un turpināt augt arī pēc svētkiem, iespējams izvēlēties dzīvotspējīgu eglīti podiņā.

Ziemassvētku eglīte podiņā

Dzīvo eglīti podiņā var saglabāt un rūpēties par to ilgtermiņā, atliek vien nodrošināt pareizu tās kopšanu – regulāri laistīt, izvēlēties piemērotu vietu, kur tā var augt un attīstīties. Tomēr jāņem vērā, ka eglīte podiņā būs nepieciešama uzmanība, lai tā ilgāk koptotu un pavasarī būtu pārstādāma laukā, turklāt ne vienmēr tas izdodas. Ja vēlies eglīti pēc iespējas mazāk traumēt, tad nenes to istabā vispār – vari to izpušķot ārā. Ja tomēr vēlies eglīti nest istabā, tad ir vērts atcerēties, ka tā ir jānovieto pēc iespējas vēsākā vietā – tālāk no radiatoriem, kamīna vai krāsns, ideālā variantā (līdzīgi kā puķupodiem ir šķīvīši vai paliktnis) uzliec to uz paliktņa un lej ūdeni tik daudz, līdz traukā zem poda parādās ūdens.

Kā rūpēties par dzīvo eglīti pēc svētkiem

Pēc svētkiem eglīti vēlams iznest laukā, bet pirms tam pieradini to – paturi kādā vēsākā vietā. Kad eglīte ir iznesta laukā, to ar visu podu vari likt kupenā. Savukārt, ja sniega nav, tad podu vēlams ierakt zemē. Kad paliek siltāks un sniegs jau nokūsis, eglīti vajadzētu ik pa laikam apliet. Pavasarī, kad zeme atkususi, visbiežāk aprīļa otrajā pusē, eglīti var stādīt zemē, lai var veidotos jaunas saknītes un tā var turpināt augt augu-

mā. Bet, pirms stādi to zemē, apdomā vietu rūpīgi. Ja vēlies, lai eglīte augtu krāšņa, stādi to vietā, kur vismaz pusi dienas spīd saule. Izvērtē arī citus apstākļus, pārlicinies, vai eglītei pietiks vietas, vai tā netraucēs tev vai kaimiņiem u. tml. Ņem vērā, ka parastā egļu Latvijā var izaugt vairākus desmitus metru. Egļu nepatīk sausas un smilšainas vietas, tad tā nīkuļo. Kad esi atradis īsto vietu savai eglītei, izroc bedri egļu poda augstumā, augsni sairdini un aplej. Tad pārstādi egļu tik dziļi, cik tā auga podiņā. Izņemot egļu no podiņa, atbrīvo tās saknes. Pievērs uzmanību, lai tās nelokās uz augšu, apber ar augsni un aplej. Ja būsī kārtīgi rūpējies par to, eglīte turpinās dzīvot un augt, sniedzot prieku arī nākamajos gados.

Ziemassvētki ar dzīvo eglīti podiņā var kļūt par jaunu tradīciju, kas sniedz prieku un skaistumu, kā arī atgādina par mūsu saikni ar dabu.

JĀINFORMĒ PAR IEPRIEKŠĒJĀ GADĀ VEIKTO MEŽSAIMNIECĪSKO DARBĪBU

Saskaņā ar Meža likuma 29. panta otro daļu meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir katru gadu līdz 1. februārim informēt Valsts meža dienestu

par iepriekšējā kalendārā gadā veikto mežsaimniecisko darbību, tostarp veikto koku ciršanu. Lai atvieglotu pārskatu iesniegšanu tiešsaistē Valsts meža reģistrā, ir sagatavota video pamācība,

kas kopā ar citām instrukcijām ir skatāma Valsts meža dienesta mājaslapā: <https://www.vmd.gov.lv> sadaļā Nodevēri / Video instrukcijas darbam Meža valsts reģistrā / Meža īpašniekiem.

MEŽA UN MEŽA ZEMES KADASTRĀLO NOVĒRTĒJUMU VAR SAŅEMT ELEKTRONISKI

Valsts meža dienests (VMD) informē, ka no novembra meža un meža zemes kadastrālo novērtējumu var saņemt elektroniski Meža valsts reģistrā un aicina meža īpašniekus un tiesiskos valdītājus izmantot šo iespēju. Elektroniski sagatavotais dokuments tiek apliecināts ar eZīmogu un ir derīgs iesniegšanai Valsts zemes dienestā, kā arī citās iestādēs pēc pieprasījuma.

Jāņem vērā, ka meža un meža zemes kadastrālais novērtējums ir derīgs, ja:

- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir veikta meža inventarizācija;

- VMD Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētā meža platība neatšķiras vairāk par 10% no VMD Meža valsts reģistra meža datiem.

Ja neizpildās iepriekš minētie nosacījumi:

- kadastrālais novērtējums nav derīgs iesniegšanai citās iestādēs;

- uz leju pielādētā dokumenta tiek norādīta informācija, ka novērtējums ir tikai informatīvs.

VMD atgādina, ka dokumentu iesniegšana un saņemšana tiešsaistē Meža valsts reģistrā ļauj īpašniekiem ietaupīt laiku un resursus, kā arī palīdz sama-

zināt administratīvo slogu dokumentu aprīvē. Vienlaikus klientiem joprojām ir iespēja iesniegt un saņemt dokumentus klātienē VMD mežniecībās.

Lai atvieglotu darbu Meža valsts reģistrā, Valsts meža dienests ir izveidojis lietošanas video pamācības vietnē www.youtube.com, VMD kontā, meklējot pēc nosaukuma – Kā iegūt meža un meža zemes kadastrālo novērtējumu.

BRISELES GAITEŅOS

NOVĒRTĒTI ES VALSTU STRATĒGISKIE PLĀNI

Novembra beigās Eiropas Komisija publicēja pētījumu, kurā novērtēti 19 KLP stratēģisko plānu klimata pārmaiņu mazināšanas potenciāls 2023.–2027. gadam.

Tajā secināts, ka šiem plāniem ir potenciāls būtiski veicināt klimata mērķu sasniegšanu zemkopībā, un paredzams, ka emisiju mazināšanas potenciāls ir līdz 31 miljonam tonnu CO₂ gadā, galvenokārt oglekļa piesaistē un emisiju samazināšanā no augsnes.

Augseka vai kultūraugu dažādošana, segkultūru paplašināšana un pāreja uz bioloģisko lauksaimniecību ir trīs lauksaimniecības prakses, kas visvai-

rāk veicina aplēsto seku mazināšanas potenciālu (kopumā 78%). Runājot par KLP instrumentiem, ekoshēmas veido 38% no aplēstā seku mazināšanas potenciāla, bet vides un klimata saistības lauku attīstībā 30%.

Analīze arī norāda uz labo potenciālu, ko var dot tādu augu audzēšana, kas piesaista oglekli – ja 19 valstis realizēs savus plānus, tad CO₂ emisijas tiks samazinātas par 29 milj. tonnām. Atbalsts bioloģiskās lauksaimniecības uzturēšanai veido vairāk nekā pusi (54%) no paredzētā aizsardzības potenciāla, kam seko mežsaimniecības uzturēšana (vai apsaimniekošana) (22%) un zālāju aizsardzība (18%).

Jāņem vērā, ka seku mazināšanas un aizsardzības potenciāls tiek aplēsts katru gadu. Tas, vai šie potenciāli tiks pilnībā realizēti un cik liels būs to ieguldījums 2030. gada klimata mērķu sasniegšanā, būs atkarīgs no pasākumu īstenošanas katru gadu, un salīdzinot ieguvumus ar iepriekšējo KLP plānošanas periodu.

2024. gada klimata pasākumu progresa ziņojums, ko Eiropas Komisija publicēja 2024. gada oktobrī, parādīja, ka lauksaimniecības emisijas no 2022. līdz 2023. gadam ir samazinājušās par 2%, vienlaikus saglabājot vai atsevišķos sektoros pat palielinot ražošanu, lai nodrošinātu pārtikas nodrošinājumu visiem ES iedzīvotājiem. **LU**

ES LAUKSAIMNIECĪBAS KOMISĀRS BŪS KRISTOFS HANSENS

Pēc veiksmīgām uzklaušanās Eiropas Parlamentā, pozitīvu novērtējumu jaunā ES Lauksaimniecības un pārtikas komisāra amatam ieguvis Kristofs Hansens. Viņš nāk no Luksemburgas un pārstāv centristo Eiropas Tautas partiju grupu.

Novembra sākumā uzklaušanās EP Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejā K. Hansens izklāstīja savu nākotnes politikas redzējumu. Viņš norādīja, ka deviņi miljoni saimniecību apgādā eiropiešus ar drošu un augstas kvalitātes pārtiku, vienlaikus nodrošinot Eiropas pirmo aizsardzības līniju pret bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un klimata pārmaiņām. To-

mēr lauksaimnieki arī izjutot pieaugošu ekonomisko spiedienu no globālās konkurences un ir pirmie, kas cieš no ārkārtējiem laikapstākļiem. K. Hansens apņēmas turpināt Komisijas priekšsēdētāja aizsākto “stratēģisko dialogu”, apmeklēt lauksaimniekus visā ES un, cieši sadarbojoties ar Parlamentu, izstrādāt nākotnes lauksaimniecības un pārtikas politikas redzējumu pirmajās 100 amatā pavadītajās dienās.

Jaunais komisārs norādīja, ka ir uzaudzis lauku saimniecībā un īpašu uzmanību pievērsīs lauksaimnieku atbalstam, jo īpaši taisnīgiem ienākumiem jaunajiem lauksaimniekiem, lai viņi varētu virzīt pārmaiņas ekoloģiski ilgtspējīgā un ekonomiski dzīvot-

spējīgā lauksaimniecības nozarē.

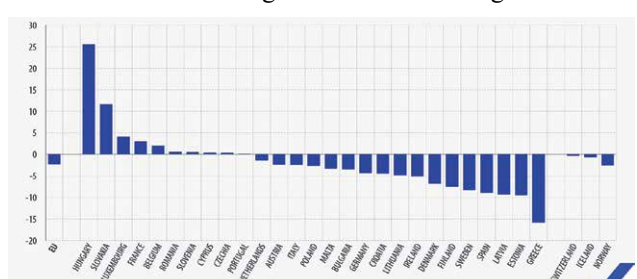
Deputāti iztaujāja komisāra amata kandidātu par kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) nākamā budžeta apjomu un struktūru, kā arī par to, kā garantēt, ka lauksaimnieki par savu produkciju saņem godīgu cenu. Hansens solīja izpētīt alternatīvus ienākumu avotus un palielināt kapitālieguldījumus, vienlaikus stiprinot lauksaimnieku spēku pārtikas ķēdē un veicinot ilgtspējīgas piegādes ķēdes un patēriņu.

Atbildot uz jautājumiem par birokrātijas samazināšanu lauksaimniekiem un zaļā kursa mērķu ieviešanu jaunajā KLP, Hansens uzsvēra, ka ir jāvienkāršo pašreizējie noteikumi un vienlaikus jāveicina ES vides saistību izpilde. **LU**

LAUKSAIMNIECĪBAS PRODUKCIJAS IZLAIDEI – 1,5% SAMAZINĀJUMS

ES lauksaimniecības produkcijas vērtība bāzes cenās 2023. gadā bija 537,1 miljards eiro, kas ir par 1,5% mazāk nekā 2022. gadā (545,4 miljardi eiro), ziņo ES statistikas birojs Eurostat.

Pērn fiksētais nelielais kritums no produkcijas maksimālās vērtības 2022. gadā izbeidza 2010. gadā sākušos

Lauksaimniecības produkcijas apjoms (% izmaiņas starp 2022. un 2023. gadu)

augšupejošo tendenci. Šīs nominālvērtības izmaiņas atspoguļoja saražotās produkcijas apjoma krituma (-2,3%) un neliela nominālās cenas kāpuma līdzsvaru lauksaimniecības precēm un pakalpojumiem (+0,8%).

Lai gan lauksaimniecības produkcijas apjoms ES 2023. gadā bija nedaudz mazāks nekā 2022. gadā, 10 ES valstīs apjomi bija lielāki. Straujākie pieauguma tempi bija Ungārijā (+26%) un Slovēnijā (+12%). Vislielākais samazinājums Grieķijā (-16%), Igaunijā, Latvijā, Spānijā (katrā -9%) un Zviedrijā (-8%).

ES lauksaimniecības izejvielu izmaksas, kas nav saistītas ar investīcijām (starppatēriņš), 2023. gadā bija par 3% zemākas nekā 2022. gadā.

Lauksaimniecības produkcijas un starppatēriņa vērtības izmaiņas 2023. gadā izraisīja lauksaimniecības radītās bruto pievienotās vērtības pieaugumu par 0,5%. **LU**

Pēc Agri Press materiāliem informāciju sagatavoja Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

LAUKU ATTĪSTĪBA

NO HOBIJA PAR PUTNU ZOO

Mājputnu zoo jeb saimniecība “Caunītes” ir Jāņa Caunes un viņa sievas Ievas ikdiena un sirds darbs jau vairāk nekā sešus gadus. Ja sākumā viņiem bija desmit vistas olu pašpatēriņam, tad tagad saimniecība ir izaugusi līdz vairāk nekā 400 putnu un citu sugu ganāmpukam, kļūstot arī par vienu no “bāzēm” LLKC rīkotajām mācībām putnkopības jomā.

Ieva un Jānis Caunes

Jānis Caune (37) ir Tautas putnkopju biedrības viens no aktīvajiem biedriem, piedalās putnu izstādēs un labprāt konsultē visus interesentus šķirnes (un ne tikai) putnu audzēšanas un kopšanas jautājumos.

– **Kā jūs – jauni cilvēki – nonācāt laukos?**

J. C.: – Man bija diezgan jautra jaunība, ieskaitot dažādas nepatīkšanas, un tad ap 26 gadiem sapratu, ka jādzīvo lauku mājā. Iegādājos zemi ģimenes mājas

celtniecībai, uzbūvējām māju un diezgan likumsakarīgi nāca pirmās desmit vistas olu pašpatēriņam. Saimniecība nav mantota vai pārņemta no vecākiem.

– **No kurienes tad pārējais ganāmpulks?**

– Kādā brīdī vistas jeb putni kopumā kļuva par interesantu hobiju, kas aizrāva gan mani, gan sievu. Audzēt ne tikai, lai putni izdētu olas pašu patēriņam, bet

SAIMNIECĪBA “CAUNĪTES”

- Atrodas Iecavas novadā.
- Pašu iegādāts ģimenes mājums, sākotnēji, lai uzbūvētu ģimenes māju, vēlāk saimniecība atbilstoši interesēm attīstījās.
- Saimnieki: Ieva un Jānis Caunes, dēls 5 gadus vecs.
- Sugu daudzveidība: Putni: vistas, fazāni, pāvi, irbes, baloži, zosis, pīles, fītari, pērļu vistas. Citi: viena lapsa, ap 15 nūtriju, truši. Suņa nav.

arī nodarboties ar šķirņu attīstīšanu un izkopšanu, paņemt klāt papildus ko interesantāku. Piemēram, lapsu kā zagli noķēru pats un man ļāva to paturēt, jo viņa nav pilnvērtīga – sakropļota, dabā tāda ilgi neizdzīvotu. Saimniecībā lapsas funkcija ir vienkārši būt – ar savu smaku, savu dzīvesveidu. Iespējams, citi plēsēji tāpēc mūs mazāk apciemo.

▶ 16. lpp.

Foto: no saimniecības arhīva

◀ 15. lpp.

Arī truši saimniecībā nāca likum-sakarīgi – mazam bērnam truša gaļa iesaka kā ļoti vēlamu pirmo pieba-rojumu – tā sākām pievērsties trušu audzēšanai. Sākotnēji viss ir bijis paš-patēriņa vajadzībām, vēlāk paliek intere-santi un turpinām iesākt.

– Cik trušu šobrīd ir “Caunītēs”?

– Apmēram trīsdesmit. Jau minēju, ka iesākām ar dažiem gaļas trušiem pašu patēriņam, bet šobrīd to ir krietni vairāk, un turpmāk plānojam attīstīties arī trušu audzēšanas jomā. Esmu arī “Trusis un citi” biedrības biedrs, interesējos par dažādām šķirnēm un ne tikai pašpatēriņu. Mani ļoti interesē tieši šķirnes trušu audzēšana, protams, vairāk uzsvāru liekot uz gaļas šķirņu trušiem. Šobrīd cenšos pēc iespējas apmeklēt visas ar trušu audzēšanu saistītās mācības.

– Jūsu saimniecība ir lieliski iekārtota gan no apskates, gan praktiskā viedokļa, kā tas izdevās?

– Pēc profesijas esmu mēbeļu galdnieks, celtnieks. Attiecīgi ļoti saprotu telpu vai šajā gadījumā – novietņu praktisko pusi, iekārtojumu, nepieciešamību pēc dažādiem uzlabojumiem. Daudz varu izdarīt pats bez citu palīdzības, īpaši jau novietņu būvēšanā. Saimniecībā pat nav traktora, iztiekam ar BMW – ja viens iestieg, ar otru velkam ārā, ja atslēdz elektrību, arī inkubatorus var pieslēgt automašīnas akumulatoram...

Jo vieglāk ir apkopt katru novietni, jo tā ir labāka, ērtāka saimniekiem un arī iemītniekiem – putniem, trušiem un citiem. Mūsu novietnēm visām ir pievilktā elektrība un ūdens, tieši praktisku apsvērumu dēļ. Tā, lai būtu visas ērtības gan saimniekiem, gan iemītniekiem – ja par ūdeni diez vai kādam radīsies jautājumi, tad gaisma gada tumšajā laikā ir īpaši svarīga putniem. Speciāli ir izbūvēta arī caļu mītne ar papildu apsildi – lai gan pašiem, gan jaunajiem putniem būtu ērtāk. Ļoti nopietni uztveram biodrošības jautājumus, ne tikai vispārīgo prasību dēļ, bet tieši savu dzīvnieku veselības saudzēšanas nolūkā.

– Jūsu saimniecība ir viens no LLKC sadarbības partneriem, apmācības putnkopības jomā praktiskajā dienā bieži notiek tieši “Caunītēs”. Kā līdz tam nonācāt?

– Bija laiks, kad apmeklēju visus seminārus un mācības, kas putnkopības jomā tika organizētas (vismaz 80% no tām), un mani vienkārši pamanīja, uzrunāja. Mani vairāk interesē tieši tehniski jautājumi, varbūt reizēm zinātniski, turpretī sievas ideja bija par “Mājputnu zoo” – izrādīt saimniecību nespeciālistiem. Tieši sieva arī lielākoties ar šo izrādīšanu nespeciālistiem nodarbojas – man ir pamatdarbs koģenerācijas stacijā Salaspilī, ar ko varu ģimēni pilnībā nodrošināt, saimniecība paliek vien kā hobijs, tiesa, ļoti dārgs un laikpatērīgs. Man nepatīk komunikācija ar nezinātajiem, grūti pieņemu pārspīlētu saudzību un humānismu, sievai tas izdodas daudz vieglāk.

– Kādi ir tuvākās nākotnes plāni?

– Pašlaik – ļoti sagatavoties ziemai – aizvest uz kautuvi liekos, vājākos, arī šķirņu standartiem neatbilstošos. Saglabāt labākos eksemplārus sugas turpināšanai un tos ziemas sezonā pēc iespējas labāk uzturēt. Gaļas tirdzniecības atļaujas mūsu saimniecībai nav, tātad viss, kas ēdams, paliek pašiem – šobrīd saldētavās putnu gaļas tik, cik citiem cūkgaļas pēc pāris labi barotu sivēnu nokaušanas. Mums ir aptuveni pirms gada iegūta olu realizācijas atļauja, bet tas pilnīgi noteikti nav viens no darbības pamatvirzieniem, daudz interesantāka šķiet selekcija, šķirņu pilnveidošana.

– Kādas šķirnes patlaban ir svarīgākās “Caunītēs”?

– Nākamajā sezonā no vistām plānojam vairāk pievērsties Bramām (Baltā Kolumbijas un Kolumbijas *Buff*), sudraba Viandotēm, Orloviem, Pavloviem un Forverkiem. Īpašas vienmēr būs Latvijas cukurvistiņas – mazas, bet izturīgas un lieliskas perētājas.

Būs “Indish Game” Kornvolas šķirnes putni. Gan inkubācijas olas, gan pašu perējuma caļi, tālāk jau vaislas putni. Darbs nav viegls un pārsvarā inkubatori sildās nepārtraukti – gan savām vajadzībām, gan citu interesentu priekam. No zosīm audzējam Sevastopoles, kas gan vairāk ir dekoratīvas, kā arī Tulas kaujas zosis. Varētu uzskaitīt arī dažādos fazānus un baložus.

– Ko ģimenei nozīmē dzīve “nekuriene”?

– Īpašumu speciāli izvēlējos meža vidū. Ļoti teorētiski tuvākie kaimiņi ir tikai 300 metru attālumā, bet mēs nejūtam viņus, un viņi nejūt mūs. Līdz asfaltētam ceļam ir apmēram divi kilometri, un bieži vien esmu vairāk rīdzinieks nekā mani pilsētas kolēģi – sastrēgumus un citas problēmas neredzu. Veikalu blakus mājai mums arī īpaši nevajag, jo paēduši būs vienmēr no tā, ko paši esam sagādājuši ledusskapī un saldētavā, bet visu citu var nopirkt pa ceļam no pamatdarba. ☐

Laura Brencāne,

Tautas putnkopju biedrība

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespējamais SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

